

України від 23 грудня 1993 р. : за станом на 14.10.2014 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. - Назва з екрану.

4. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень [Електронний ресурс] : наказ МВС України № 700 від 14 серпня 2012 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>. - Назва з екрану.

5. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового слідства з оперативними підрозділами ОВС України на стадіях документування злочинних дій, реалізації оперативних матеріалів, розслідування кримінальної справи та її розгляді в суді [Текст] : наказ МВС України № 777 від 7 вересня 2005 р. - К. : МВС України, 2005. - 18 с. (втратив чинність)

6. Кобылинская С. В. Криміналістические проблемы организации судебного разбирательства уголовных дел в суде первой инстанции [Текст] : автореф. дис. ... канд.

юрид. наук : 12.00.09 / С. В. Кобылинская. - Краснодар, 2009. - 25 с.

7. Корчагин А. Ю. Организационно-тактические и методические основы криминалистического обеспечения судебного разбирательства уголовных дел [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / А. Ю. Корчагин. - М., 2007. - 44 с.

8. Організація роботи суду [Текст] : навчально-методичний посібник / уклад.: І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, І. В. Назаров та ін. - Х. : Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2013. - 21 с.

9. Організація роботи суду в Україні [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. : І. Є. Марочкіна, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2009. - 312 с.

Хаматов Д. О.,
аспірант ОДУВС

Надійшла до редакції: 21.03.2017

УДК 347.139

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ

У статті проаналізовано специфіку та проблеми законодавчого регулювання використання інформаційних технологій під час застосування режиму відеоконференції у кримінальному судочинстві. Розглянуті окремі проблемні питання забезпечення прав учасників кримінального судочинства при використанні інформаційних технологій у режимі відеоконференції.

Ключові слова: суд, судовий розгляд, судове провадження, кримінальне процесуальне законодавство, кримінальна справа, відеоконференція.

В статье проанализировано специфика и проблемы законодательного регулирования использования информационных технологий в ходе применения режима видеоконференции в уголовном судопроизводстве. Рассмотрены проблемы обеспечения прав участников уголовного судопроизводства в ходе использования информационных технологий при применении режима видеоконференции.

Ключевые слова: суд, судебное разбирательство, судебное производство, уголовное процессуальное законодательство, уголовное дело, видеоконференция.

The article analyzes the specifics and problems of the legislative regulation of the use of information technologies during the application of the videoconferencing regime in criminal proceedings. The problems of ensuring the rights of participants in criminal proceedings in the course of using information technologies in the application of videoconference mode are considered. Considered problematic issues that arise during the use of videoconferencing in criminal proceedings in the court proceedings.

Keywords: court, trial, court proceedings, criminal procedure law, criminal proceedings, videoconferencing

Одним зі стратегічних заходів вирішення завдань кримінального судочинства стало запровадження норми, яка передбачає можливість проведення допиту, впізнання під час досудового розслідування і процесуальних дій у суді в режимі відеоконференції. Переваги появи у кримінальному процесі такого інституту як дистанційне провадження не викликає сумніву, оскільки в період "технічного прогресу", коли відбувається модернізація та комп'ютеризація всіх сфер життєдіяльності суспільства, сучасні технічні засоби надають можливість своєчасного вирішення завдань кримінального судочинства. Проте в сучасному нормативно-правовому та методичному регулюванні правил та порядку застосування технічних засобів у сфері кримінального судочинства є істотні недоліки, які негативно позначаються на ефективності боротьби зі злочинністю та призводять до неправомірного обмеження конституційних прав і свобод громадян при здійсненні досудового розслідування та судового провадження.

Окремі аспекти застосування відеоконференції у кримінальному судочинстві розглядалися у працях таких науковців, зокрема як: О.П. Кучинської, Л.М. Лобойка, Т.М. Михальчука, М.І. Пашковського, Д.П. Письменного, А.С. Сизоненка, М.І. Смирнова, І. В. Черниченко та інших, праці яких і стали науковим підґрунтям цієї статті. Проте питання правового регулювання дистанційного досудового розслідування і судочинства залишається дотепер спірним, малодослідженим та актуальним, враховуючи достатньо нетривалу історію застосування телекомунікаційних технологій в процесі. Отже, проблеми використання технічних засобів у сфері кримінального судочинства є фундаментальним багатоплановим завданням, вирішення якого може бути знайдено лише в результаті розробки комплексу взаємопов'язаних та взаємообумовлених заходів, заснованих на єдиному розумінні суті технічних засобів, їх ролі і місця в діяльності

© А.В. Бежанова, 2017

органів досудового слідства та суду.

Метою статті є дослідження правових засад, проблем, можливості та перспективності дистанційного досудового розслідування та судового провадження.

Виклад основного матеріалу. Підвищення ефективності та якості слідчих та судових дій, з урахуванням забезпечення прав та законних інтересів людини й громадянина, держави та суспільства обумовлює необхідність концептуального вирішення проблем правового регулювання застосування технічних засобів у сфері кримінального судочинства; розробки єдиного підходу до зміни, вдосконалення та уніфікації законодавства, впровадження нових правил та методик в галузі експертного дослідження результатів застосування технічних засобів, вироблення критеріїв, що визначають зміст допустимості доказів, які є результатом їх застосування, а також визначення ролі та місця технічних засобів у доказовому забезпеченні кримінального процесу

До числа найбільш актуальних проблем, які потребують вирішення, можна віднести такі: визначення цілей та загальних принципів використання технічних засобів у сфері кримінального судочинства; впорядкування та уніфікація норм кримінально-процесуального законодавства щодо застосування технічних засобів у ході проведення процесуальних дій; використання відомостей, отриманих в результаті застосування технічних засобів у доказуванні, надання їх до суду та дослідження в ході судового розгляду; використання результатів слідчих (розшукових) дій, отриманих із застосуванням технічних засобів у формуванні доказової бази; дотримання конституційних прав громадян, закріплених в Конституції України, при застосуванні технічних засобів в кримінальному судочинстві.

Інформаційні технології у сучасному світі є системоутворюючим елементом інформаційного простору, який визначає рівень реального використання інформації як ресурсу в професійній діяльності правоохоронних органів. Запобігання, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, системний аналіз отриманої інформації про вчинене кримінальне правопорушення неможливі без використання технічних засобів і наукових відкриттів в галузі інформатики, пов'язаних зі збором, зберіганням та обробкою інформації.

Термін "інформаційні технології" ввів академік В. М. Глушков, який під цим поняття розумів процеси, пов'язані з переробкою інформації, зокрема: а) спосіб та засіб збору інформації; б) обробка інформації; в) передача інформації для отримання нових відомостей про об'єкт, що вивчається (персональний комп'ютер, телекомунікаційні та мультимедійні засоби) тощо [1, с.46]. Інше визначення надає Ю. Г. Коротенков, який під інформаційними технологіями розуміє комплекс методів, способів і засобів, що забезпечують інформаційний процес, який є сукупністю послідовних дій (операцій), які здійснюються з інформацією (у вигляді даних, відомостей, фактів, ідей, гіпотез, теорій тощо), з метою отримання результату. При цьому інформаційний процес являє собою впорядковану послідовність дій з наявною інформацією або створенню нової інформації [2, с. 99].

Слід зазначити, що останнім часом у кримінальному судочинстві все частіше комп'ютерна техніка застосовується для фіксації та дослідження фоно-, фото-, відеоінформації. Цифрові пристрої обробки та запису звукових сигналів, фото-, відеозображень підвищують якість фіксації даних видів інформації, забезпечують

можливість їх тривалого зберігання та оперативного тиражування.

Технічні засоби відеозапису ходу і результатів процесуальних дій являють собою сукупність програмно-апаратних засобів та приладів, що забезпечують належне фіксування, зберігання, копіювання (дублювання) і використання інформації, яка відображає процес відеоконференції [3].

Щодо самого поняття відеоконференції, то більшість авторів досліджує це поняття виключно з технічного боку та під нею розуміють телекомунікаційну технологію, яка забезпечує одночасну двосторонню передачу, обробку, перетворення та представлення інтерактивної інформації на відстані в режимі реального часу за допомогою апаратно-програмних засобів обчислювальної техніки [4, с.65; 5, с.236]. І. В. Черниченко відеоконференцією називає передбачену кримінальним процесуальним законом процедуру здійснення окремих процесуальних дій її учасниками за допомогою аудіовізуальної взаємодії з використанням технічних засобів при трансляції з іншого приміщення в режимі реального часу [6, с. 14-15].

Подібну дефініцію знаходимо в Інструкції про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу й результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження), затвердженої наказом Державної судової адміністрації від 15 листопада 2012 р. № 155, де вказано, що відеоконференція - це телекомунікаційна технологія інтерактивної взаємодії двох або більше віддалених учасників судового провадження з можливістю обміну аудіо- та відеоінформацією в реальному масштабі часу з урахуванням керуючих даних [7].

Аналіз запропонованих визначень дає змогу виокремити такі суттєві ознаки відеоконференції як однієї з інноваційних можливостей спілкування: 1) телекомунікаційна технологія, тобто з використанням телекомунікаційних мереж; 2) просторова віддаленість учасників спілкування (учасників кримінального процесу); 3) режим реального часу; 4) взаємодія учасників шляхом обміну (передачі, обробки, перетворення та представлення) інформацією здійснюється одночасно [8, с.272]. Саме ці особливості відеоконференції роблять можливим її застосування без порушення таких базових принципів кримінального судочинства, як гласність і відкритість судового розгляду та його безпосередність.

Уважаємо, що під інформаційними технологіями, які використовуються під час застосування відеоконференції в кримінальному судочинстві, слід розуміти певну сукупність засобів, прийомів і методів збирання (пошуку, виявлення, фіксації, вилучення), обробки та передачі первинної інформації щодо отримання доказів з метою встановлення обставин вчиненого кримінального правопорушення.

Досить важливим є закріплення в правовому регулюванні співвідношення прав і обов'язків на застосування інформаційних технологій в кримінальному процесі. Як справедливо зауважує В. А. Панюшкін, необхідність правової регламентації використання досягнень науково-технічного прогресу в кримінальному судочинстві впливає з існуючої в кримінальному процесі потреби забезпечення дотримання прав та законних інтересів особи під час застосування цих досягнень. Кожний випадок незаконного, неетичного застосування досягнень науково-технічного прогресу негативно позначається на тих учасниках процесу, яких він стосується, ускладнює

вирішення задач кримінального судочинства [9, с. 19].

Правове регулювання використання інформаційних технологій у кримінальному судочинстві повинно здійснюватися з урахуванням таких обставин:

- отримання при застосуванні інформаційних технологій кримінально-процесуальної інформації, яка відповідно до кримінального процесуального закону може прийняти допустиму форму доказів;
- актуальність та регулярність використання для вирішення завдань кримінального судочинства;
- складність процесуального документування факту використання відповідних інформаційних технологій;
- обмеження конституційних прав учасників кримінального судочинства;
- наявність припису зобов'язуючого характеру на їх застосування [10, с. 125].

Критерієм, що визначає можливість застосування відеоконференції, є необхідність отримання доказів та неможливість відповідної особи через об'єктивні або суб'єктивні обставини постати перед слідчим або судом [11, с. 95]. Однак процесуальні права особи, яка приймає участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, є значно обмеженими, оскільки в такому разі неможливо реалізувати право подавати докази, письмові пояснення, заявляти клопотання та відводи тощо. Зазначене має наслідком порушення принципів змагальності та рівності сторін, які є одними із основних засад судочинства, визначених ст. 129 Конституції України. У свою чергу, ані процесуальні закони, ані, тим паче, Конституція України не допускають обмеження встановлених прав людини, а нормативні акти, що обмежують такі права, мають бути визнані неконституційними [12].

Крім того, надання додаткових доказів у процесі судового засідання, проведеного в режимі відеоконференції, вступає в протиріччя з одним з основоположних принципів судового процесу - принципом безпосереднього дослідження доказів судом, що розглядає справу.

Питання щодо порушення принципу безпосереднього дослідження доказів судом в режимі відеоконференції було порушено в 1995 р. в Німеччині, коли проводився допит особи з використанням відеозасобів, а проведення допиту відповідно до зазначених правил в Німеччині отримало назву "Майнцської моделі" [13, с. 319].

Судове засідання з використанням методу "Closes Circuit Television" ("телебачення замкнутого циклу") було проведено за згодою учасників процесу, проте після його закінчення підсудні заявили протест, пославшись на те, що така процедура не узгоджується з принципом безпосередності в німецькому кримінальному судочинстві і тому їх права були порушені. Свої вимоги вони обґрунтували тим, що § 250 КПК Німеччини базується не тільки на вербальній комунікації, у ньому закладені більш широкі ідеї: роль відіграють не тільки слова, важливо отримати особисте враження від свідка. Усі нюанси поведінки свідка під час дачі показань, так важливо, наприклад, плаче він, потіє, рухає руками, зволікає з відповідями при порушенні певних тем, кидає крадькома погляди на обвинуваченого. Оскільки ці враження при відеотрансляції зводяться до мінімуму, а часто їх взагалі неможливо отримати [13, с. 320].

Земельний суд в Майнці цей протест відхилив та дійшов висновку, що застосування "Майнцської моделі" не суперечить німецькому кримінально-процесуальному законодавству, оскільки саме невпевнені та залагнані свідки часто бувають не в змозі дати в умовах тради-

ційного процесу об'єктивні показання, і навіть часто, будучи схильні до того, щоб вийти з даної ситуації, заявляють, що вони нібито нічого не пам'ятають. Тому між принципами захисту свідків та встановлення істини не існує принципових протиріч, в зв'язку з чим інтерес обвинуваченого в безпосередньому контакті з допитуваним повинен відступити перед інтересом потерпілого чи свідка не піддаватись душевним переживанням. Держава зобов'язана захищати осіб, які є свідками у кримінальному судочинстві [13, с. 324].

На наш погляд, порушення принципу безпосередності в даному випадку не відбувається з огляду на те, що правило про безпосередність дослідження всіх доказів у кримінальному провадженні покликане забезпечити пряме, вільне від суб'єктивного впливу осіб, які проводили досудове розслідування, сприйняття учасниками судового провадження (перш за все судом) усіх обставин кримінального провадження. При цьому безпосередність, діючи в процесі кримінально-процесуального доказування, виступає способом особистого сприйняття слідчим, прокурором, слідчим суддею та судом доказів у кримінальному провадженні [14, с. 3].

Крім того, виходячи з положень ч.5 ст. 336 КПК України, під час проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції одночасно фактично відбуваються два судових засідання, однак залишається не зрозумілим процесуальний статус суду-виконавця. Хоча справа по суті розглядається лише в одному із судів, а в іншому здійснюються процесуальні дії, спрямовані на організацію виконання доручення, все ж таки суд виконує процесуальні дії за правилами судового розгляду, від так залишається невирішеним питання про можливість заявлення сторонами відводу судді який виконує доручення про проведення дистанційного судового провадження. У науковій літературі із цього приводу існують різні погляди. Так одні науковці вказують на те, що використання відеоконференції не скасовує процесуальних гарантій, у зв'язку з чим учасники процесу мають право заявляти відвід судді суду за місцем перебування свідка [15, с. 138]. Інші зазначають, що надання сторонам права заявляти відвід судді-виконавцю недоцільно, оскільки даний суддя процесуально важливих рішень не приймає та на хід процесу не впливає, його роль у процесі фактично обмежується виконанням функцій секретаря судового засідання [16, с. 36]. На думку Захарченко О. В., учасникам судового провадження повинен бути оголошений весь склад суду, в тому числі і суддя, який знаходиться за межами залу судового засідання. А оскільки такий суддя може з'явитися не на підготовчому етапі, а в ході безпосереднього судового розгляду, то право на його відвід повинно бути роз'яснено додатково [17]. На нашу думку, слід погодитись із першою позицією, оскільки в суді, який забезпечує виконання доручення в судовому засіданні в режимі відеоконференції фактично не проводиться повноцінного судового засідання, відсутній склад суду, який був би наділений необхідними повноваженнями, а всі учасники судового процесу, які прибули в цей суд, фактично беруть участь шляхом використання відеоконференції тільки в судовому засіданні суду, який розглядає справу [18, с. 14]. Іншою проблемою є те, що законом не регламентовано детально механізм подання оригіналів документів на огляд суду, що розглядає справу і знаходиться по той бік екрану. У "віртуальному" провадженні існує реальна небезпека щодо звуження можливостей сторін процесу,

оскільки подавати слідчому, прокурору, судді на розгляд письмові клопотання, докази та інші процесуальні документи зі сторони такого учасника - досить проблематично, особливо ці можливості значно ускладнюються під час перебування в установі виконання покарань [19, с. 262]. Указані питання мають бути додатково врегульовані на законодавчому рівні, тим більше що в Україні існує електронний документообіг і електронні цифрові підписи [20]. Можливо було б наділити "віддаленого суддю" додатковими повноваженнями з дослідження доказів, але в такому випадку за фактом справа в частині буде розглядатися не судом, у провадженні якого перебуває справа, а іншою особою - "віддаленим суддею", і не обов'язково, що це буде суддя суду того ж рівня, що і суд, який доручив організацію відеоконференції, у провадженні якого перебуває справа [21, с. 12].

Гальмуючим фактором в даному випадку, на нашу думку, виступає не тільки правова неврегульованість у сфері специфіки процесуального використання відеоконференції, а й проблеми тактико-технічного плану. Так до числа основних спірних моментів використання в процесуальній діяльності технічних засобів відеоконференції, безсумнівно, належать правомірні питання, які можна сформулювати таким чином:

- хто саме виступає в сеансі відеоконференції і як гарантувати достовірність його особи (завдання ідентифікаційного характеру);

- де саме виступає та знаходиться особа в даний момент часу і як в цьому перекопатися (завдання позиціонування);

- яким чином (тобто за допомогою яких легітимних засобів) особа, яка бере участь у відеоконференції, та наскільки надійний такий канал (лінія) зв'язку від стороннього втручання (завдання забезпечення конфіденційності при інформаційному обміні, завдання забезпечення цілісності інформації, що передається та завдання забезпечення неможливості відмови сторін від авторства переданої інформації) [22, с. 152].

Виконання зазначених завдань гарантуватиме достовірність інформації, отриманої (переданої) під час проведення відеоконференції. Проблеми використання технічних засобів у сфері кримінального судочинства є фундаментальним багатоплановим завданням, виконання якого може бути знайдено лише в результаті розроблення комплексу взаємопов'язаних та взаємообумовлених заходів, заснованих на єдиному розумінні суті технічних засобів, їх ролі та місця в діяльності органів досудового слідства та суду.

Література:

1. Глушков В.М. Макроэкономические модели и принципы построения / В.М. Глушков. - ОГАС. М.: Статистика, 1975. - 160с.
2. Коротенков Ю.Г. Информационные процессы и технологии как объекты информатики и обучения информатике / Ю.Г.Коротенков // Вестник Московского городского пед. ун-та. Сер.: Информатика и информатизация образования. - 2004. - № 3. - С. 98-106.
3. Інформація щодо кількості проведених судових засідань в режимі відеоконференції за участю господарського суду Львівської області від 05 лютого 2014. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lv.arbitr.gov.ua/sud5015/86374/>. - Назва з екрану
4. Бортун М. Актуальні питання проведення допиту у режимі відеоконференції / М. Бортун // Вісник Націо-

нальної академії прокуратури України. - 2014.- №1(34). - С. 64-70

5. Мурадов В. Проблеми використання відеоконференції зв'язку на сучасному етапі розвитку техніко-криміналістичного забезпечення судового розгляду кримінальних справ / В. Мурадов // Право України. - 2011. - № 7. - С. 235-240.

6. Черниченко І. В. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України : теорія і практика : монографія / І. В. Черниченко ; за заг. ред. О. П. Кучинської. - К. : Алерта, 2015. - 272 с.

7. Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження) : Наказ Державної судової адміністрації від 15 листопада 2012 р. № 155 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://dsa.court.gov.ua/dsa/14/N1552012/>

8. Навроцька Ю. В. Проблемні питання участі в судовому засіданні в режимі відео-конференції / Ю. В. Навроцька, А. Є. Могиляк // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), В. М. Дрьомін (заст. голов. ред.) Ю. П. Аленін [та ін.] ; МОН України; НУ ОЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2014. - Вип. 73. - С. 272-278

9. Панюшкин В. А. Научно-технический прогресс и проблемы разработки нового УПК России: необходимость и основные требования к правовой регламентации использования достижений научно-технического прогресса в уголовном процессе / В. А. Панюшкин // Судебная власть и уголовный процесс. - 2016. - № 1. - С. 16-21.

10. Соколов Ю. Н. Технологичность - свойство уголовного судопроизводства / Ю.Н. Соколов // Научный ежегодник Института философии и права Уральского отделения Российской академии наук, 2015. Том 15. - Вып. 1, - С. 125-140

11. Милинчук В.В. Использование видеосвязи при получении доказательств по уголовным делам в рамках международного сотрудничества / В.В.Милинчук. - Вестник Московского ун-та. - Право. - 2001. - № 5. - С. 91-104.

12. Недибалюк В. Как видеоконференции усложняют судебный процесс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://pravotoday.in.ua/ru/press-centre/publications/pub-787/>.

13. Брусницын Л. В. Теоретико-правовые основы и мировой опыт обеспечения безопасности лиц, содействующих уголовному правосудию: дис. докт. юрид. наук. / Л.В. Брусницын, М., 2002. - 520 с.

14. Дехтяр О. Г. Засада безпосередності дослідження показань, речей і документів та її реалізація у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / О. Г. Дехтяр; кер. роботи В. Д. Басай; Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". - Одеса, 2014. - 20 с..

15. Комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный) / Смирнов А.В., Калиновский К.Б. [Электронный ресурс] // Режим доступа: Доступ из справ.-прав. сист. "КонсультантПлюс"

16. Босякова Е.С. Проблемные вопросы использования видеоконференцсвязи на стадии судебного следствия / Е.С. Босякова, А.В. Босяков // Проблемы отправления правосудия по уголовным делам в современной России: теория и практика: матер. V Междунар. науч. - практ. Конф. 11-13 апреля 2013 г. / редкол.: Т.К. Рябина (отв. ред.), [и др.]; Юго-Зап. гос. ун-т. - Курск, 2013. - 504 с

17. Захарченко О. В. Особливості застосування відео-

конференції в судовому розгляді та проблемні питання її використання / О.В. Захарченко // Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія", 2014. - № 4. - С. 204-212

18. Виляк О. Процессуально-правовые и организационно-технические проблемы использования видеоконференцсвязи в арбитражном процессе / О.Виляк // Арбитражный и гражданский процесс. - 2012. - № 7. - С. 13-20.

19. Ширіна С.А. Дистанційний судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення, пов'язані із безпекою дорожнього руху / С.А.Ширіна. - Митна справа. - 2011. - № 6(78). - Ч. 2, кн. 1 - С. 260-265.

20. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. - [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

21. Гарієвська М. Б. Відеоконференція в цивільному процесі: проблемні питання / М. Б. Гарієвська // Приватне право і підприємництво. - 2015. - Вип. 14. - С. 59-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prip_2015_14_16

22. Натура Д. А. Информационные технологии в уголовном судопроизводстве и их роль в процессе доказывания по уголовным делам/ Д.А.Натура // Общество и Право, 2015. - № 2 (52) . - С.152-161

Бежанова А. В.,

викладач першої категорії

Харківського автомобільно-дорожнього технікуму

Надійшла до редакції: 18.04.2017

УДК 343.137.9

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНОВАТОСТІ

Меркулова Ю. В.

Стаття присвячена процесуальним та психологічним особливостям укладання угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості у кримінальному провадженні. На основі аналізу кримінального процесуального законодавства України, досягнень юридичної психології, практики розкриваються проблеми досягнення компромісу, обов'язки підозрюваного чи обвинуваченого щодо співпраці у викритті кримінальних правопорушень, вчинених іншими особами.

Ключові слова: кримінальне провадження на підставі угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості, співпраця, правові та психологічні взаємовідносини сторін укладання угоди.

Статья посвящена процессуальным и психологическим особенностям заключения соглашения между прокурором и подозреваемым или обвиняемым о признании виновности в уголовном производстве. На основе анализа уголовного процессуального законодательства Украины, достижений юридической психологии, практики раскрываются проблемы достижения компромисса, обязанности подозреваемого или обвиняемого о сотрудничестве в раскрытии уголовных преступлений, совершенных другими лицами.

Ключевые слова: уголовное производство на основании соглашения между прокурором и подозреваемым или обвиняемым о признании виновности, сотрудничество, правовые и психологические взаимоотношения сторон заключения сделки.

The article is dedicated to the procedural and psychological peculiarities in conclusion of an agreement between the Prosecutor and a suspect or an accused on pleading guilty in criminal proceedings. Based on the analysis of the criminal procedural legislation of Ukraine, achievements of juridical psychology and practice, problems in reaching of a compromise, obligations of a suspect or an accused as for the cooperation in solving of criminal offences committed by other persons, are revealed. Despite of significant advances in the development of this problem, many ques-

tions have not found yet their proper interpretation and remained discussible and not enough revealed in science until the present time.

The article emphasizes that there is a need for a more deeper and complete theoretical and practical study of legal and psychological issues regarding to the persuading of a suspected or an accused as to such agreements, neutralizing and overcoming of their doubts that arise during the preparation of agreements on pleading guilty, the processes associated with the relationships between the suspects and accused persons and persons which they expose and formation on this basis of concrete proposals to improve existing legislation and practices of criminal proceedings on the basis of agreements in accordance with the requirements of the criminal procedural science and psychology.

It is determined that the success in conclusion of an agreement as to pleading guilty and organizational cooperation with the suspect or accused is possible only through the provision of an appropriate security guarantees to these entities, which in its turn is a significant argument concerning the consent of mentioned above persons, for a real cooperation in the exposure of other accomplices of a criminal offense.

It is proposed to confer the powers to an investigator in agreement with the Prosecutor to enter into agreements with the suspect on pleading guilty and to cooperate with him/her. In addition, it is noted that it must be concluded two agreements - one about the pleading guilty. And this agreement is attached to the materials of criminal proceedings. And to ensure the safety of persons who agree to cooperate, it is necessary to make a separate agreement in the "secret" by analogy according to the legal regime a confidential cooperation applying and in accordance with departmental and interdepartmental normative-legal acts that regulate such relationships.

Key words: criminal proceedings on the basis of an agreement between the Prosecutor and a suspect or an accused on pleading guilty, cooperation, legal and psychological relationships between the parties as to the agreement.